

Arbets- och näringsministeriets publikationer • Regionerna • 2024:13

Förnyelse och välmående i regionerna

Statsrådets regionutvecklingsbeslut
2024–2027

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Förnyelse och välmående i regionerna

Statsrådets regionutvecklingsbeslut 2024–2027

Arbets- och näringsministeriet, avdelningen för regioner och tillväxttjänster

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Arbets- och näringsministeriet

This publication is copyrighted. You may download, display and print it for Your own personal use.
Commercial use is prohibited.

ISBN pdf: 978-952-327-969-8

ISSN pdf: 1797-3562

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2024 Finland

Förnyelse och välmående i regionerna

Statsrådets regionutvecklingsbeslut 2024–2027

Arbets- och näringsministeriets publikationer 2024:13	Tema	Regionerna
Utgivare	Arbets- och näringsministeriet	
Utarbetad av	Arbets- och näringsministeriet	
Språk	svenska	Sidantal 46

Referat

Förnyelse och välmående i regionerna – Statsrådets regionutvecklingsbeslut 2024–2027

Regionutvecklingsbeslutet 2024–2027 innehåller de prioriteringar och mål i regionutvecklingen som ministerierna förbinder sig till under statsminister Petteri Orpos regeringsperiod. Landskapsförbunden beaktar regionutvecklingsbeslutet i sina egna strategier. Regionutvecklingsbeslutet styr regionutvecklingen inom olika förvaltningsområden och landskapsförbund och samordningen av åtgärderna.

Prioriteringarna i regionutvecklingsbeslutet är

- hållbar livskraft och investeringar
- välmående befolkning och samhällen
- attraktiv livsmiljö och biologisk mångfald.

Övergripande säkerhet, internationalisering och regional orientering är genomgående aspekter i alla prioriteringar. Förutsättningar för regionutveckling och utveckling av prioriteringarna är regionernas tillgänglighet, sysselsättning och tillgång på arbetskraft samt kompetens och bildning. Utan dessa är det inte möjligt att uppnå de flesta av målen som ingår i prioriteringarna.

Nyckelord regionutveckling, regionalpolitik, regioner, livskraft, välfärd, näringar, livsmiljö, biologisk mångfald

ISBN PDF	978-952-327-969-8	ISSN PDF	1797-3562
Ärendenummer	VN/25223/2023-TEM	Projektnummer	TEM078:00/2023

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-969-8>

Uudistuvat ja hyvinvoivat alueet

Valtioneuvoston aluekehittämispäätös 2024–2027

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2024:13		Teema	Alueet
Julkaisija	Työ- ja elinkeinoministeriö		
Yhteisötekijä	Työ- ja elinkeinoministeriö		
Kieli	ruotsi	Sivumäärä	46

Tiivistelmä

Aluekehittämispäätös 2024–2027 sisältää pääministeri Petteri Orpon hallituksen aluekehittämisen painopisteet ja tavoitteet, joihin ministeriöt sitoutuvat. Maakuntien liitot huomioivat aluekehittämispäätöksen omissa strategioissaan. Aluekehittämispäätös ohjaa eri hallinnonalojen ja maakuntien liittojen aluekehittämistä ja niiden toimenpiteiden yhteensovittamista.

Aluekehittämispäätöksen painopisteet ovat:

- Kestävä elinvoima ja investoinnit
- Hyvinvoiva väestö ja yhteisöt
- Vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto

Kokonaisturvallisuus, kansainvälisyys sekä aluelähtöisyys ovat kaikkia painopisteitä poikkileikkaavia näkökulmia. Aluekehityksen ja painopisteiden kehittämisen edellytyksinä ovat: alueiden saavutettavuus, työvoiman saatavuus ja työllisyys sekä osaaminen ja sivistys, joita ilman useimpia painopisteiden tavoitteita ei ole mahdollista saavuttaa.

Asiasanat aluekehitys, aluepolitiikka, alueet, elinvoimaisuus, hyvinvointi, elinkeinot, elinympäristö, luonnon monimuotoisuus

ISBN PDF	978-952-327-969-8	ISSN PDF	1797-3562
Asianumero	VN/25223/2023-TEM	Hankenumero	TEM078:00/2023

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-969-8>

Evolving and Prosperous Regions

Government's Regional Development Decision 2024–2027

Publications of the Ministry of Economic Affairs and Employment 2024:13	Subject	Regions
Publisher	Ministry of Economic Affairs and Employment of Finland	
Group author	Ministry of Economic Affairs and Employment of Finland	
Language	Swedish	Pages 46

Abstract

The regional development decision 2024–2027 contains the regional development priorities and objectives of Prime Minister Petteri Orpo's Government, to which the ministries will be committed. Regional councils will consider the regional development decision in their own strategies. The regional development decision guides regional development in different administrative branches and regional councils and the coordination of their measures.

The priorities of the regional development decision are:

- Sustainable vitality and investments
- Healthy population and communities
- Attractive living environment and diverse nature

Comprehensive security, internationality and regional orientation are cross-cutting perspectives in all priority areas. The preconditions for regional development and the priorities are: accessible regions, availability of labour, employment, competence, and education and culture, without which most of the priorities cannot be achieved.

Keywords regional development, regional policy, regions, vitality, wellbeing, industries, living environment, biodiversity

ISBN PDF	978-952-327-969-8	ISSN PDF	1797-3562
Reference number	VN/25223/2023-TEM	Project number	TEM078:00/2023

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-969-8>

Innehåll

1	Prioriteringar för regionutvecklingen 2024–2027	7
1.1	Inledning	7
1.2	Utgångspunkter för regionutvecklingen under regeringsperioden	8
1.3	Prioritering: Hållbar livskraft och investeringar	11
1.3.1	Målbild för regionutvecklingen Hållbar livskraft och investeringar	13
1.3.2	Målbild för regionutvecklingen Hållbar livskraft och investeringar	14
1.4	Prioritering: Välmående befolkning och sammanslutningar	16
1.4.1	Målbild för regionutvecklingen Välmående befolkning och sammanslutningar	18
1.4.2	Målsättningar för regionutvecklingen Välmående befolkning och sammanslutningar	18
1.5	Prioritering: Attraktiv livsmiljö och biologisk mångfald	20
1.5.1	Målbild för regionutvecklingen Attraktiv livsmiljö och biologisk mångfald	22
1.5.2	Målsättningar för regionutveckling Attraktiv livsmiljö och biologisk mångfald	23
2	Genomgående perspektiv	25
2.1	Regional förankring	25
2.2	Övergripande säkerhet	26
2.3	Internationalisering	27
3	Förutsättningarna för regionutveckling	29
3.1	Tillgänglighet	29
3.2	Tillgången på arbetskraft och sysselsättningen	30
3.3	Kompetens och bildning	31
4	Arbetsätt inom regionutveckling	33
5	Uppföljning av regionutvecklingens genomslag	36
6	Statsrådets strategier och åtgärder som anknyter till regionutvecklingsbeslutet	37
	BILAGA 1 Miljökonsekvensbedömning av regionutvecklingsbeslutet 2024–2027	40

1 Prioriteringar för regionutvecklingen 2024–2027

1.1 Inledning

Regionutvecklingsbeslutet 2024–2027 innefattar de mål och prioriteringar för regionutveckling som satts upp för statsminister Petteri Orpos regeringsperiod och som ministerierna har förbundit sig till. Regionutvecklingsbeslutet styr regionutvecklingen inom de olika förvaltningsområdena och landskapsförbunden och

samordningen av åtgärderna. Landskapsförbunden beaktar regionutvecklingsbeslutet i sina egna strategier i samarbete med kommunerna, städerna och övriga aktörer.

De politiska målen och åtgärderna, som grundar sig på regionernas egna styrkor och en balanserad regionutveckling, anknyter till regeringsprogrammet. Ett starkt och engagerat Finland bygger på livskraften hos olika områden och på gemensam framgång genom ömsesidigt stöd.

Prioriteringarna i detta regionutvecklingsbeslut har delats in i tre helheter enligt följande:

- Hållbar livskraft och investeringar
- Välmående befolkning och sammanslutningar
- Attraktiv livsmiljö och biologisk mångfald

Övergripande säkerhet, internationalitet och regional förankring är genomgående teman i alla prioriteringar. Förutsättningarna för regionutveckling och utveckling av prioriteringarna är: *regionernas tillgänglighet, tillgången på arbetskraft och sysselsättning samt kompetens och bildning*. Utan dessa är de flesta målen inom prioriteringarna omöjliga att uppnå. De genomgående temana och förutsättningarna för regionutveckling har beaktats i fastställandet av målen. De beskrivs närmare i den senare delen av beslutet, efter de tre prioriteringarna. För varje prioritering har man utformat en målbild och målsättningar som gäller den innevarande regeringsperioden. Målbilden beskriver den ideala situationen som eftersträvas, även om den inte kan uppnås som sådan, åtminstone inte under en regeringsperiod.

En separat genomförandeplan för regionutvecklingsbeslutet bereds under våren 2024. Genomförandeplanen omfattar de konkreta åtgärderna för att uppnå målen.

1.2 Utgångspunkter för regionutvecklingen under regeringsperioden

Under innevarande regeringsperiod utgör de förändrade internationella förhållandena till följd av Rysslands anfallskrig en utmaning för regionutvecklingen. Den övergripande säkerheten har på ett nytt sätt hamnat i fokus för regionutvecklingen och relaterade aspekter behandlas också tvärsektoriellt i regionutvecklingsbeslutets prioriteringar.

Verksamhetsmiljön för regionutveckling påverkas starkt av den krympande ekonomin och de svaga offentliga finanserna. Recessionen drabbar i synnerhet bostadsmarknaden, som lider av de stigande räntorna. Läget är svårt också inom industrin. Det sammanlagda underskottet för statsförvaltningen, kommunförvaltningen och välfärdsområdena är stort: fortsättningsvis över 14 miljarder euro år 2027. För att stoppa den växande skuldkvoten krävs en minskning av underskotten i synnerhet inom de offentliga finanserna samt ekonomisk tillväxt. Inom EU-politiken driver Finland målet att varje medlemsstat bär ansvar för hållbarheten i de egna offentliga finanserna. Under förhållanden med minskande resurser bör allt större uppmärksamhet riktas på att stärka samarbetet, utnyttja ett nätverksbaserat verksamhetssätt och utveckla arbetssätten. Såväl kommuner som regionala aktörer och statsförvaltningen behöver samarbeta allt mer för att kunna utnyttja de knappa resurserna till fullo för att främja de gemensamma målen.

Omställningen till hållbar näringsverksamhet har blivit en kärnuppgift för regionutvecklingen. En hållbar förnyelse av näringslivet, med Finland och regionerna som föregångare och med stöd av en stark kompetens, lägger grunden för regionernas framgång och livskraft. De finländska regionerna besitter olika styrkor för genomförandet av en ren omställning. En regionalt förankrad förnyelse av näringslivet garanterar hela Finlands livskraft. Det finns stora skillnader mellan regionerna bl.a. i FoUI-verksamhetens intensitet. Genom regionutvecklande åtgärder stöds både minskad ojämlikhet mellan regionerna och en internationell föregångarposition för dem.

Vid sidan av ekonomins hållbarhetskris påverkas villkoren för regionutvecklingen också av den förändrade befolkningsutvecklingen. Finland befinner sig på 2020-talet i en situation med sjunkande nativitet, en minskande befolkning i arbetsför ålder och ett ökande antal äldre, vilket innebär en större efterfrågan på tjänster och omsorg. Utgångspunkterna för befolkningsutvecklingen och den framtida utvecklingen inom olika regioner ser mycket olika ut. I en del av regionerna åldras och krymper befolkningsstrukturen, medan den växer i andra regioner. Den selektiva migrationen ökar skillnaderna mellan regionerna och differentieringsutvecklingen stärks ytterligare.

Befolkningens förändrade åldersstruktur utgör en stor utmaning för regionerna under de kommande 20 åren. Under de fem senaste åren har befolkningen ökat i endast sex landskap och i omkring var femte kommun. Nettoinvandringen är den enda faktorn som orsakar en ökning i befolkningsutvecklingen inom de flesta regionerna. Det finns inga tecken på att situationen kommer att förändras plötsligt, utan den låga nativiteten, den försvagade åldersstrukturen och koncentrationen av befolkningen förutspås fortsätta.

Bakgrunden till den negativa befolkningsutvecklingen i stadsliknande regioner är ofta strukturella förändringar i industrin och tjänsterna. I landsbygdsregioner stärks den krympande befolkningsspiralen av befolkningens naturliga minskning, utflyttningsöverskott och avståndet till tillväxtcentra. Också invandringen i Finland koncentreras till huvudstadsregionen och några tillväxtcentra – och till de största centra inom regionerna. Tillgängligheten spelar en egen roll i koncentrationen av befolkningen. Ju tillgängligare en region är eller ju kortare dess avstånd till ett tillväxtcentrum, desto större nytta drar regionen av centrets positiva effekter.

Den förändrade befolkningsstrukturen förutsätter också förändringar i åtgärderna för regionutveckling. Utvecklingsarbetet, planeringen och strategierna ska vara rättidiga och grunda sig på statistik och prognostiseringsdata. Samarbetet mellan regioner och kommuner och nätverkens betydelse betonas i förnyelsen av arbetsätten och i utnyttjandet av metoder för smart anpassning.

En välmående befolkning och välmående sammanslutningar är resurser för regionen. Möjligheten till ett gott liv definierar regionens attraktions- och kvarhållningskraft. En attraktiv livsmiljö och biologisk mångfald skapar grunden för både invånarnas välfärd och regionens livskraft nu och i framtiden. Miljöaspekterna ingår därför i alla lösningar för regionutveckling. Regionutvecklingen grundar sig på ett balanserat beaktande av de olika delområdena för hållbar utveckling och målet är att åtgärderna inte ska försvaga miljöns situation, utan att regionutvecklingen ska stärka den biologiska mångfalden och en god livsmiljö. Prioriteringarna och innehållet i regionutvecklingsbeslutet bildar en helhet, där utvecklingen av de olika delområdena stärker varandra.

Regionernas resiliens och förmågan hos aktörerna i regionen att samla sina krafter för att snabbt kunna agera på ett nytt sätt spelar en allt större roll i byggandet av regionernas livskraft. Starka samarbetsnätverk och ömsesidig tillit i samhället och mellan regionens olika aktörer utgör grunden för resiliens.

1.3 Prioritering: Hållbar livskraft och investeringar

Regionernas livskraft skapas i synnerhet genom framgång för företagen i regionen och deras sysselsättande effekt. Rysslands anfallskrig och den efterföljande energikrisen, den ökade inflationen, räntenivån, det eftersatta underhållet i vägnätet, förändringarna i den globala ekonomin, kompetensbristen och produktionens svaga utveckling utmanar utvecklingen av livskraften i regionerna. Förändringarna i den internationella miljön drabbar regionerna på olika sätt och de strukturella förändringarna i ekonomin är mer punktvisa än förut.

Finland har utmärkta möjligheter att dra nytta av den globala rena omställningen och den förutspådda investeringsvågen i ny teknik. En stärkt ny industripolitik, smidigare tillståndsprocesser för investeringar samt industriella investeringar skapar en god grund för förnyelse och tillväxt inom industrin. Regeringens mål är att stärka attraktionskraften för Finlands investeringsmiljö och öka investeringarna i Finland, samt skapa en nationell verksamhetsmodell för att locka stora investeringsprojekt till Finland och få dem etablerade här. Vid sidan av en operativ investeringsgrupp som samarbetar över ministeriegränserna och sektorsövergripande arbete utvecklas också samarbetet inom och mellan regionerna.

Forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten (FoUI) spelar en avgörande roll för förnyandet av näringslivet, ökningen av produktiviteten och skapandet av välfärd. Det nationella målet är att höja forsknings- och utvecklingsutgifterna (FoU) till fyra procent av bruttonationalprodukten före 2030. De ökade FoU-utgifterna

för staten stärker också innovationsverksamheten i regionerna. Detta förutsätter att regionerna för egen del investerar i FoU-verksamhet och i synnerhet utvecklingen av innovationsverksamheten. Speciellt med tanke på utvecklingen av regionernas livskraft är det viktigt med en FoUI-verksamhet som bygger på regionernas styrkor och som kombinerar sektorsövergripande regionalt, nationellt och internationellt samarbete mellan företag av olika storlek, högskolor, yrkesläroanstalter, forskningsinstitut och övriga utvecklingsorganisationer. Hög kompetens, ambitiös FoUI-verksamhet och stärkandet av dessa samt ett fungerande utbildningssystem i kombination med industrins och näringslivets förnyelse och höga förädlingsgrad skapar grunden för en positiv utveckling av regionernas livskraft.

Vid sidan av den rena omställningen medför klimatförändringarna, den digitala omställningen, kampen mot förlusten av biologisk mångfald och främjandet av biologisk mångfald utmaningar för företagens traditionella arbetssätt. Samtidigt ger de företag av alla storlekar stora möjligheter att utveckla sin affärsverksamhet och uppnå konkurrensfördelar på den globala marknaden. De regioner som klarar av att utveckla kompetens- och innovationsmiljöer som bygger på de egna styrkorna och beaktar de regionala särdragen och som anknyter till hållbar utveckling samt den rena och den digitala omställningen, samt förmår förnya sin industri och sina näringar, lockar till sig utvecklingsorienterad företagsverksamhet, nya investeringar, kapital och experter.

Perspektivet för smart anpassning skapar verktyg för de regioner som har svårt att uppnå kontinuerlig tillväxt. Inom smart anpassning identifierar man nya möjligheter till utveckling av regioner och kommuner och livskraft då befolkningen åldras och minskar. Befolkningsutvecklingen hanteras utifrån identifierande strategier, planer och politiska åtgärder. Istället för tillväxt fokuserar man på livskvalitet och på att trygga och utveckla tjänster som motsvarar behoven på ett hållbart sätt. Granskningen av livskraft omfattar då också perspektivet för hållbar livskraft och kvalitativa indikatorer.

Tillgång på kompetent arbetskraft är en utmaning för alla regioner. Man måste kunna utnyttja den befintliga arbetskraftspotentialen mer effektivt än idag och också komplettera den med arbetskraft från utlandet. En trivsamt arbets- och livsmiljö samt en fungerande bostadsmarknad och basservice uppmuntrar yrkeskuniga personer att etablera sig i regionerna. Dessutom lockas experter av avancerade FoUI-miljöer och FoUI-ekosystem i världsklass. Effekterna av regeringens arbetsmarknadsreformer samt åtgärderna för att förlänga yrkeskarriärerna, inkludera personer som står utanför arbetskraften på arbetsmarknaden och uppdatera arbetstagarnas kompetens spelar en betydande roll när det gäller att svara på utmaningarna för tillgången på arbetskraft.

Fungerande transportförbindelser och digitala förbindelser är en förutsättning för varornas, tjänsternas, kunskapens och experternas rörlighet. Heltäckande och fungerande elnät samt utveckling av och investeringar i lösningar för ren energi skapar förutsättningar för arbetsplatser inom speciellt den energiintensiva industrin i regionerna. En trygg och förutsägbar verksamhetsmiljö gör dessutom regionerna lockande för företagsverksamhet, nya företagare, nya investeringar och experter.

1.3.1 Målbild för regionutvecklingen | Hållbar livskraft och investeringar

Regionernas livskraft grundar sig på utnyttjandet av den rena och den digitala omställningen med beaktande av alla olika delområden inom hållbar utveckling. Statens FoU-investeringar, den industripolitiska strategin och regionernas strategier för smart specialisering, bioekonomistategin, mineralstrategin, programmet för cirkulär ekonomi samt deras genomförande förnyar industrin och näringslivet och främjar hållbara investeringar. Regionernas kompetens- och innovationsmiljöer samt tjänsterna för företagsverksamhet är sporrande och attraktiva och skapar på så sätt förutsättningar för förnyelse av företagen, ny företagsverksamhet, en stark FoU-verksamhet och en höjning av förädlingsgraden. Kompetent arbetskraft är tillgänglig i alla regioner och statens regionförvaltning har förnyats för att stödja regionernas växande livskraft.

Regionerna är lättillgängliga vad gäller trafik och kommunikationsnät, vilket ger bättre förutsättningar för varornas, tjänsternas, kunskapens, kundernas och experternas rörlighet. Dessutom har elnäten utvecklats så att de skapar förutsättningar för elproduktion.

Möjligheterna i norra och östra Finland har utnyttjats i synnerhet i synnerhet när det gäller att generera ekonomiskt tillväxt, förnya den regionala livskraften, påskynda investeringar, utveckla kompetensen och öka tillgången på arbetskraft. Investeringspotentialen i södra och västra Finland har utnyttjats för att producera livskraft och tillväxt i hela Finland. I det förändrade säkerhetspolitiska läget har man dessutom främjat Finlands försörjningsberedskap och självförsörjningsgrad samt stärkt säkerheten i samarbetet med Norden, EU och Nato med hänsyn till den nya geopolitiken. På detta sätt tryggas en stabil verksamhetsmiljö för näringarna.

1.3.2 Målbild för regionutvecklingen | Hållbar livskraft och investeringar

- Regionernas kompetens- och innovationscentra på internationell nivå stärks, de egna och utländska FoU-investeringarna och utvecklingssatsningarna på kompetens i företag av olika storlek ökar. FoU-utgifter/BNP ökar i alla regioner.
- Nationella och regionala åtgärder för att stärka FoUI-verksamheten kompletterar varandra väl.
- Regionernas specialisering och det nationella och internationella samarbetet mellan regionerna ökar FoUI-verksamhetens genomslagskraft och effektivitet.
- Företagsverksamheten utvecklas och förnyas och regionens förädlingsgrad höjs. Ändamålsenliga ägarbyten främjas: Livskraftiga företag kan vid behov få nya ägare genom lyckade ägarbyten. Utnyttjandet av digitaliseringens möjligheter främjas i företagen.
- Nya investeringar i enlighet med den rena och digitala omställningen främjas i regionerna. Elnätet utvecklas för att möjliggöra ren energiproduktion. Möjligheterna att utnyttja vindkraft främjas i alla regioner bl.a. med hjälp av en samarbetsgrupp för vindkraft.
- Man identifierar regionernas industriella styrkor samt synergier mellan deras energi- och logistiklösningar för att stödja genomförandet av den industripolitiska strategin. De nya tillväxt- och investeringsmöjligheterna i östra och norra Finland stärks genomgående. Investeringspotentialen i södra och västra Finland försnabbas och utnyttjas fullt ut.
- Statens regionförvaltning förnyas för att stödja utvecklingen av regionernas livskraft. Den enhetliga tillstånds- och tillsynspraxisen stärks oberoende av region och tillståndprocesserna görs smidigare utan att ge avkall på nivån på miljöskyddet.
- De strukturella förändringarna i ekonomin bemöts (både positiva och negativa). Regionernas förmåga att svara på strukturella förändringar stärks. Modellen för hantering av plötsliga strukturomvandlingar förnyas genom att man utvecklar analysredskap, uppföljning och långsiktighet i verksamheten.
- Utbildningssystemet producerar experter för de olika näringarnas behov i regionerna. Utmaningarna i anslutning till tillgången på kompetent arbetskraft minskas märkbart genom att främja matchningen, utnyttja den befintliga arbetskraftspotentialen och öka den internationella kompetensen.

- Internationella experter med familj trivs i regionen och stöder regionens ekonomiska tillväxt och livskraft. Det stöd som erbjuds arbetsgivare för olika skeden i internationell rekrytering ökas. En framgångsrik integrering av arbetstagare med främmande språk garanteras.
- Arbetslivskontakterna under studietiden samt integreringen i det finländska samhället stärks för internationella studerande. Den regionala planmässigheten för antalet internationella studerande, deras utbildningsområden och integrering stärks i samarbete mellan olika aktörer.
- Man främjar regionernas och kommunernas möjlighet att utnyttja smart anpassning och stärka sitt samarbete inom smart anpassning speciellt i regioner med kraftigt minskande befolkning.
- Regionernas övergripande säkerhet stärks för att garantera en stabil verksamhetsmiljö för näringslivet.
- Trafiksystemet och kommunikationsnätverken utvecklas så att de stöder förutsättningarna för regionernas unika näringsliv samt tillgängligheten och samarbetet inom och mellan regionerna på ett hållbart sätt.

1.4 Prioritering: Välmående befolkning och sammanslutningar

Välbefinnande omfattar å ena sidan individernas upplevelse av den egna och sina närståendes livskvalitet och å andra sidan de faktorer som beskriver det materiella och sociala välbefinnandet hos regionens invånare och olika befolkningsgrupper (såsom disponibla inkomster, tillgången på tjänster och utbildning samt lika möjligheter). För en socialt hållbar och välmående region är frågor som relaterar till nivån på välbefinnandet och hur välbefinnandet kan ökas och fördelas viktiga. Gemenskap och delaktighet ökar det upplevda välbefinnandet och skapar attraktions- och kvarhållningskraft för regionerna. De stärker tilliten till samhället och människorna och stöder den övergripande säkerheten.

Ett gott liv hör till kärnfrågorna inom regionutveckling och en välmående befolkning är en resurs för regionen. Förutsättningarna för ett gott liv främjas genom att minska utsattheten hos olika befolkningsgrupper och ojämlikheten inom och mellan regionerna. Regionerna skiljer sig från varandra ifråga om många faktorer som direkt och indirekt påverkar välbefinnandet. Detta syns som en betydande variation i befolkningens hälsa och välbefinnande mellan landskapen. Inom regionerna finns betydande skillnader i de faktorer som främjar och försvagar välbefinnandet, till exempel mellan tillväxtcentra och de områden som förlorar befolkning eller är glest befolkade.

Skillnaderna mellan regionerna när det gäller välbefinnande och exempelvis sjukdom återspeglar däremot åldersstrukturen. Befolkningen i östra och norra Finland är i genomsnitt äldre än befolkningen i södra och västra Finland, men det förekommer också kraftig variation i befolkningsstrukturen inom landskapen. Också i södra och västra Finland finns det många regioner där antalet äldre invånare är stort och åldersstrukturen utmanande. I centra är däremot arbetslösheten en faktor som försvagar välbefinnandet, då det absoluta antalet arbetslösa är stort.

Antalet invandrare varierar regionvis, med tonvikt på Nyland och tillväxtcentra. Till följd av Rysslands anfallskrig bor det ukrainska flyktingar i en stor del av kommunerna i Finland. Största delen av invånarna med utländsk bakgrund är i arbetsför ålder och behöver därför integreras i arbetslivet. Andelen barn är stor i grupper med flyktingbakgrund.

Orörligheten i Finland har stigit till en oroväckande nivå och dess konsekvenser för både individen och samhället är betydande med tanke på såväl yrkeskarriärernas längd som folkhälsan och de totalkostnader som orsakas samhället. Ökningen av problemen med psykisk hälsa är en central faktor som försvagar befolkningens välbefinnande och en utmaning för samhället. Pensionerna till följd av problem med psykisk hälsa ökar speciellt bland unga. Både orörligheten och de kraftigt ökande problemen med psykisk hälsa utgör hot mot folkhälsan, och förebyggande och vård kräver både snabba och långsiktiga åtgärder från många håll.

Upplevelsen av delaktighet är starkt kopplad till befolkningsutvecklingen och individens socioekonomiska situation, såsom ställningen på arbetsmarknaden. En svag delaktighet ökar risken för att olika problem hopar sig.

Befolkningens hälsa och välbefinnande varierar avsevärt beroende på till exempel socioekonomisk ställning, kön, civilstånd, bostadsområde och modersmål. Nästan alla problem med hälsa, funktionsförmåga och välbefinnande är vanligare bland personer med låg utbildningsgrad och låga inkomster. Bland invandrarna har låg inkomstgraden minskat, men låga inkomster är fortfarande allmänna. Den psykiska belastningen är vanligare bland invandrare än bland befolkningen som helhet.

1.4.1 Målbild för regionutvecklingen | Välmående befolkning och sammanslutningar:

Finland är ett välmående samhälle där alla har lika möjligheter till ett gott liv. Välbefinnande- och hälsoskillnaderna inom och mellan regionerna har minskat till följd av minskad utsatthet. Tilliten till samhället är stark och varje människa är värdefull. Människors möjlighet till utbildning, arbete, tillräcklig försörjning samt fungerande och tillgängliga tjänster och delaktighet minskar samhällets sårbarhet i olika regioner och främjar samhällsfreden. Gemenskap, delaktighet och påverkan i frågor som rör individen själv stärker regionens attraktions- och kvarhållningskraft och främjar ett aktivt medborgarskap och förmågan att verka för stärkandet av ett demokratiskt och jämlikt samhälle.

Genom åtgärder inom stads-, landsbygds- och skärgårdspolitik stärks befolkningens välbefinnande med hänsyn till särdragen i respektive region. Vid utvecklingen utnyttjas perspektivet för smart anpassning i stads-, landsbygds- och skärgårdsregioner med minskande befolkning.

1.4.2 Målsättningar för regionutvecklingen | Välmående befolkning och sammanslutningar:

- I centrum för regionutvecklingen står människornas möjlighet till ett gott liv.
- Olika aktörers sektorsövergripande samarbete för att minska utsattheten och möjliggöra ett gott liv stärks med hänsyn till regionernas särdrag. Samarbetet mellan välfärdsområdena, kommunerna, sysselsättningsområdena, statens regionförvaltning, landskapsförbunden och övriga regionala aktörer stärker det övergripande perspektivet för utveckling av välbefinnande för regionens invånare och sammanslutningar. Samarbetet och partnerskapet mellan den offentliga, den privata och den tredje sektorn stärks.
- Regionutvecklingen är kunskapsbaserad. Ett rättidigt beslutsfattande bygger på prognostiseringsdata och statistik och på stärkandet av invånarnas välbefinnande. Regionerna övervakar aktivt hur utsatthet utvecklas och stärker olika aktörers gemensamma kunskapsbas om välbefinnande, utsatthet och delaktighet.
- I regioner där befolkningen minskar utnyttjar och utvecklar man metoder för smart anpassning i samarbete med andra regioner och kommuner. I regioner med kraftig befolkningstillväxt ligger fokus på kontroll av tillväxten.

- Skillnader i välbefinnande och hälsa inom och mellan regionerna utjämnas genom att rikta utvecklingsåtgärder mot sysselsättning, lika tillgång till basservice, utbildningsmöjligheter, åtgärder som främjar arbets- och funktionsförmågan, organisationsverksamhet, kultur- och motionsmöjligheter samt en sund kost. Man identifierar den hälsomässiga betydelsen av en ren natur och att röra sig i naturen. Regionernas nätverk för att främja välbefinnande regionerna stärks.
- I regionutvecklingen säkerställer man tillgodosendandet av de rättigheter för samerna i egenskap av urfolk som tryggs i finsk lagstiftning och i internationella människorättskonventioner. Dessutom stöds samernas rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur, inklusive samernas traditionella näringar och moderna sätt att idka dessa.
- Samhällsaktivitetens och den lokalt ledda utvecklingens roller i regionutvecklingen stärks.
- Jämlikhet och icke-diskriminering säkerställs i samhället och i arbetslivet.
- Särskild uppmärksamhet fästs vid åtgärder som stärker de ungas välbefinnande i regionutvecklingen.

1.5 Prioritering: Attraktiv livsmiljö och biologisk mångfald

En attraktiv livsmiljö och biologisk mångfald omfattar idén om en utveckling som är balanserad ur människornas och näringslivets samt naturens perspektiv: en utveckling som stöder välbefinnandet och en hållbar användning av naturresurserna. En god livsmiljö är trivsamt och lockande som bostadsort och främjar människornas förankring i gemenskaperna på sin hemort. Den nationella kulturmiljön och det nationella kulturarvet är viktiga för platsernas och regionernas identitet och attraktivitet. Med tanke på livskraften är det meningsfullt att säkerställa förutsättningarna och placeringsmöjligheterna för företagsverksamhet. Vid sidan av fysiska faktorer är gemenskaperna viktiga, liksom också samarbetet mellan lokala, regionala och riksomfattande aktörer.

Region- och samhällsstrukturen skapar grunden för en hållbar utveckling av befolkningens levnadsförhållanden, näringslivet, konkurrenskraften och miljön. Samhällets funktion påverkas av hur olika verksamheter placeras och vilka trafik-, energi- och kommunikationsnätverk som sammanbinder dem. Region- och samhällsstrukturen samt trafiksystemet skapar ett ramverk och möjligheter för Finlands och de olika regionernas utveckling, och för en god livskvalitet.

Vår miljö förändras snabbt, bland annat till följd av klimatförändringarna och den försvagade biologiska mångfalden. Urbaniseringen och den åldrande befolkningen är förändringsfaktorer som kan ha betydande konsekvenser för regionernas utveckling och regionstrukturen. Man måste kunna svara på den polariserade utvecklingen i regionstrukturen genom att utveckla smart anpassning för regioner vars befolkning minskar, utnyttja möjligheterna i digitalisering och platsoberoende arbete samt söka lösningar på de utmaningar inom boende som differentieringen skapar.

Begränsning av klimatförändringarna och anpassning till dem är centrala mål. Jämsides med dessa har hållbart utnyttjande av naturresurser och åtgärder för att stärka den biologiska mångfalden och stoppa förlusten av biologisk mångfald blivit kritiska frågor. I och med klimatförändringarna förväntas skogsbränderna, översvämningarna och de extrema väderfenomenen öka, och deras effekter märks på olika sätt i olika regioner och i människornas vardag. Med hjälp av naturbaserade lösningar kan man regionalt minska förlusten av biologisk mångfald och samtidigt främja stoppandet av klimatförändringarna och anpassa sig till deras effekter. Region- och samhällsstrukturen påverkar också hur man kan bemöta miljöutmaningarna i olika delar av landet.

Den biologiska mångfalden har försvagats till följd av människans verksamhet och de naturliga livsmiljöerna har minskat och splittrats. För att stoppa förlusten av biologisk mångfald måste det direkta trycket på naturens tillstånd minskas, till exempel genom att utveckla den hållbara användningen av mark- och naturresurser, och naturens tillstånd förbättras med hjälp av skydd, restaurering och vård. Ett hållbart utnyttjande av naturresurser tar hänsyn till naturens bärkraft och överskrider inte naturens förmåga att förnya sig och återhämta sig.

För att stoppa klimatförändringarna och främja en hållbar användning av naturresurser behövs en ren omställning som är ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar och där fossila och utsläppsintensiva material inom olika branscher gradvis ersätts med råvaror och konsumtionsvaror, inklusive tjänster, som producerats på ett hållbarare sätt. Den rena omställningen innebär en övergång till en ekologiskt hållbar ekonomi och tillväxt som bygger på koldioxidsnåla lösningar och lösningar som främjar cirkulär ekonomi och biologisk mångfald. Vid sidan av klimatet bör man i omställningen också beakta övriga miljö- och natureffekter, ekonomisk hållbarhet samt social och regional rättvisa.

Den rena omställningen ökar å sin sida till exempel behovet av batterimaterial för energisystem som grundar sig på förnybar energi och kräver elektrifiering. Hållbara lösningar inom cirkulär ekonomi och biobaserade, hållbart producerade produkter utgör en del av lösningen i en framgångsrik omställning.

Lösningar med högt förädlingsvärde inom bioekonomi och cirkulär ekonomi stärker självförsörjningen och resurseffektiviteten samt styr utvecklingen mot hållbar användning av naturresurser. Omställningen stöder den strukturella omvandlingen inom ekonomin och byggandet av ett klimatneutralt välfärdssamhälle. Ur näringslivets perspektiv ger investeringar i ren energi och teknik också en betydande möjlighet att uppnå en internationell föregångarposition.

1.5.1 Målbild för regionutvecklingen | Attraktiv livsmiljö och biologisk mångfald

Finland har en sammanlänkad regionstruktur, som utnyttjar styrkorna i olika regioner och stöder sig på avancerade trafikförbindelser, och en livskraftig natur- och kulturmiljö. Region- och samhällsstrukturen samt trafik- och kommunikationsförbindelserna har utvecklats på ett hållbart sätt med hänsyn till naturens bärkraft.

Förändringen i befolkningsstrukturen har identifierats som en utgångspunkt för utvecklingen och det finns attraktiva livsmiljöer både i regioner med krympande och med växande befolkning. Aktörer inom olika sektorer, både nationellt och regionalt, deltar på ett sektorsövergripande sätt i utvecklandet av livsmiljöerna.

Riskerna med klimatförändringarna har identifierats och förändringarna har motarbetats genom nationella och regionala åtgärder. Man har målmedvetet strävat efter att uppnå målet om klimatneutralitet och därefter målen för kolnegativitet och biologisk mångfald, att stoppa förlusten av biologisk mångfald och att förbättra naturens tillstånd.

Naturresurserna används på ett ekonomiskt, socialt och ekologisk hållbart samt regionalt rättvist sätt. Affärsmodeller för cirkulär ekonomi och en hållbar ökning av mervärdet i bioekonomi håller på att utvecklas till den dominerande ekonomiska verksamhetsmodellen.

1.5.2 Målsättningar för regionutveckling | Attraktiv livsmiljö och biologisk mångfald

- Region- och samhällsstrukturen och trafiksystemet utvecklas på basis av den aktuella lägesbilden med hjälp av prognoser för långsiktiga trender och med hänsyn till resurserna inom de offentliga finanserna. Målet är en nätverkande regionstruktur med flera centra samt en hållbar stads- och samhällsutveckling som beaktar de särskilda behoven hos regioner med en växande respektive krympande befolkning.
- Genom att reformera lagstiftningen om områdesanvändning främjas ändamålsenlig markanvändning, en god livsmiljö, smidig planering, tillväxt i städer och kommuner, tillräcklig bostadsproduktion, livskraft i regionerna, företagens konkurrenskraft och Finlands attraktivitet som investeringsobjekt. Extrema väderfenomen och risk för översvämningar beaktas i planeringen och genomförandet av samhällsstrukturen.
- Trafiksystemen utvecklas så att de stöder den rena omställningen (t.ex. investeringar, trafikens elektrifiering, distributionsinfrastruktur) och möjliggör sömlös rörlighet oberoende av färdmedel. Offentligt ordnade trafiktjänster utvecklas som en helhet i samarbete med kommuner, välfärdsområden och övriga viktiga aktörer i regionen. Trafikutsläppen minskas genom att förbättra distributionsinfrastrukturen och öka den lätta trafikens attraktionskraft året runt.
- För att uppnå målet om klimatneutralitet 2035 stärks regionutvecklingens åtgärder för att dämpa klimatförändringarna och övergå till en klimatneutral cirkulär ekonomi.
- Förbrukningen av icke-förnybara naturresurser minskar och den hållbara användningen av förnybara naturresurser kan öka så att den inhemska totalförbrukningen av primära råvaror 2035 inte överstiger nivån 2015. Resurseffektiviteten och graden av cirkulär ekonomi fördubblas.
- För att stoppa förlusten av den biologiska mångfalden så att den kan återhämta sig förbättrar man naturens tillstånd regionalt med hjälp av metoder för skydd, restaurering och vård och minskar belastningen på den biologiska mångfalden. Den biologiska mångfalden tryggas bl.a. genom att utvidga det nationella nätverket av skyddsområden utan att äventyra andra samhällsliga behov.
- Finlands kommande strategi för biologisk mångfald och dess handlingsprogram genomförs och metoder för verkställande och uppföljning utarbetas.

- För att stoppa försvagningen av den biologiska mångfalden stärker och skapar man åtgärder, genom vilka branscher och företag kan utarbeta och publicera sina planer och åtaganden (bl.a. färdplaner) för att minska sitt ekologiska fotavtryck och öka sitt ekologiska handavtryck.
- Med tanke på den biologiska mångfalden i Finland är strategierna i anslutning till användning av skogar och andra naturresurser samt planerna i enlighet med klimatlagen särskilt viktiga.

2 Genomgående perspektiv

Under innevarande regeringsperiod präglas åtgärderna inom regionutveckling av den förändrade internationella verksamhetsmiljön och fokus på det övergripande säkerhetsperspektivet. Som genomgående teman för alla prioriteringar har man därför identifierat *regional förankring*, *övergripande säkerhet* och *internationalitet*. Dessa perspektiv beaktas i prioriteringarnas målsättningar.

2.1 Regional förankring

Grunden för regionutvecklingens strategier och åtgärder är alltid regional förankring: de är starkt förankrade i regionens särdrag, de nuvarande eller framtida identifierade styrkorna samt det sociala och kulturella kapitalet hos aktörerna och befolkningen i regionen. Med tanke på genomslagskraften är det viktigt att rikta politiken i enlighet med funktionella skalor, t.ex. till stadsregioner, landsbygdsområden, skärgårdsområden eller gemensamma zoner. Målen i regionutvecklingsbeslutet kan – och ska – innebära olika åtgärder och prioriteringar i olika regioner. På samma sätt har beredningarna, besluten och programmen inom olika politiska områden varierande effekter på olika regioner.

Även om många regioner har gemensamma styrkor och utmaningar, är det viktigt att också fästa uppmärksamhet vid de skillnader inom och mellan regionerna som fortsätter att öka.

Bakom differentieringen av regionerna ligger i synnerhet befolkningsutvecklingen: den förändrade befolkningsstrukturen, förändringar i nativiteten, migrationen och därigenom i folkmängden. Effekterna av dessa utvecklingslinjer syns på mycket olika sätt i de olika regionerna och de styr på så sätt regionernas situation i sinsemellan motsatta riktningar. Det behövs olika strategier för att lösa utmaningarna i växande regioner och utmaningarna i krympande regioner.

Också resurserna för utveckling och exempelvis styrkorna inom näringsverksamhet och kompetens varierar i olika regioner. Det geografiska läget påverkar förutsättningarna för utveckling. Rysslands anfallskrig har på många sätt påverkat regionernas utveckling, ekonomi, näringsverksamhet, tillgång på arbetskraft osv. i olika

delar av landet. Effekterna är omfattande och djupgående speciellt i gränsregionerna. Nya geopolitiska och ekonomiska utmaningar samt den långa gränsen mot Ryssland betonar betydelsen av säkerhet och livskraft. I synnerhet i öst måste man finna nya utvecklingsriktningar för att stärka regionens livskraft. I norr ligger däremot fokus på att förverkliga tillväxtmöjligheterna, attrahera och säkra investeringar och påskynda den rena omställningen. Regeringen har förbundit sig att främja beaktandet av de speciella utmaningarna och möjligheterna i östra och norra Finland med hjälp av separata program. I östra Finland bygger programmet på den gemensamma lägesbild samt de målsättningar och åtgärdsförslag som utarbetades våren 2023 i samarbete med regionala aktörer och andra intressentgrupper.

I regionerna i västra Finland satsar man under denna regeringsperiod bl.a. på investeringar i förnybar energi med tillhörande beslut, skapande av förutsättningar för tillväxt och start-ups, säkerhet och försvarsteknik, elektrifierad smart trafik samt vätgasekonomi, vilket stöds genom åtgärder för regionutveckling. I regionerna i södra Finland handlar styrkorna och utvecklingsbehoven, vid sidan av de ovannämnda, främst om FoUI-verksamhet och kompetens samt främjandet av tillgången på kompetent arbetskraft. Alla dessa kräver en stark dialog och ett starkt samarbete mellan staten och regionerna.

Skilnaderna mellan regiontyper (såsom olika landsbygds-, skärgårds- och stadstyper) påverkar å sin sida vilka teman och delområden inom utveckling som är särskilt betydande. De förutsätter också att man granskar målen ur olika perspektiv så att åtgärderna stöder utvecklingen i olika regioner.

2.2 Övergripande säkerhet

Den förändrade säkerhetsmiljön, förändringarna i Finlands geopolitiska läge och anslutningen till Nato har lyft den övergripande säkerheten i fokus också inom regionutvecklingen. Försörjningsberedskapen, cybersäkerheten, människors upplevda säkerhet eller exempelvis näringslivssektorns roll inom säkerheten är starkt närvarande i regionutvecklingen. Upprätthållandet av regionernas livskraft främjar den övergripande säkerheten och säkerhet är en viktig faktor för att skapa välbefinnande för befolkningen, främja företagens verksamhet och locka investeringar samt främja regionens attraktionskraft. I det nuvarande geopolitiska läget är livskraftiga regioner i Finland och vid EU:s östgräns betydelsefulla för hela Europas framtid. Finland har som mål att också stärka EU som en geopolitisk aktör och fördjupa försvarssamarbetet. Kriställigheten inom både den Europeiska unionen och de finländska regionerna behöver stärkas – och Finlands modeller för övergripande säkerhet och försörjningsberedskap stöder detta.

Livskraftiga landsbygdsregioner spelar en kritisk roll för mat- och energiproduktion, självförsörjning, försörjningsberedskap och säkerhet. Fungerande transportförbindelser är centrala för såväl regionutvecklingen som för stärkandet av den övergripande säkerheten.

Med övergripande säkerhet avses den målbild där hoten mot samhällets vitala funktioner är under kontroll och man har förberett sig på dem. Detta bygger på ett smidigt samarbete mellan aktörer, då myndigheter, näringslivet, organisationer och medborgare tillsammans sörjer för de vitala funktionerna. Till samhällets vitala funktioner hör ledning, internationell och EU-verksamhet, försvarsförmåga, den inre säkerheten, befolkningens handlingsförmåga och service, mental kriställighet samt fungerande ekonomi, infrastruktur och försörjningsberedskap. Beredskapen inför olika störnings- och undantagssituationer utgör en del av den övergripande säkerheten.

Både den övergripande säkerheten och regionutvecklingen ska bygga på starkt framsynsarbete och långsiktig utveckling. Arbetet i regionernas forum och kommittéer för säkerhet och beredskap anknyter till regionutvecklingen och stärker samarbetet mellan de regionala aktörerna. Det är särskilt viktigt att utveckla ett sömlöst närverk mellan lokala, regionala och nationella forum samt att förtydliga aktörernas roller och skyldigheter i upprätthållandet av kedjan. I samarbetsmodellen för övergripande säkerhet delar och analyserar aktörerna information om säkerhet samt förutser, planerar och övar tillsammans.

Regionerna har sina egna styrkor och särdrag också när det gäller beredskap. Kriser har ofta en regional och lokal dimension. Kriserna känner ändå inga regiongränser, vilket betyder att åtgärder som syftar till att förbättra den övergripande säkerheten samt regionutvecklingen behöver planeras på ett sätt som överskrider region- och förvaltningsgränser, med hänsyn till regionernas särdrag.

2.3 Internationalisering

Internationalisering är en förutsättning för såväl stärkandet av ekonomisk tillväxt, innovationer och konkurrenskraft som utvecklandet av regionens livskraft i en global kontext. Finlands koppling till internationella nätverk som är relevanta för framgång är nödvändig för att vi ska kunna utnyttja och ta fram innovationer, ny teknik och utvecklingsidéer. En positiv internationell synlighet och profilering stärker å sin sida regionernas attraktionskraft när det gäller både investeringar, företag, experter och turister.

Till följd av de ökande geopolitiska spänningarna är det särskilt viktigt att stärka Finlands strategiska konkurrenskraft, självförsörjning och försörjningsberedskap. Finlands konkurrenskraft, tillgänglighet och tillgång på energi måste säkerställas för att trygga företagens verksamhetsförutsättningar och locka internationella investeringar. Den nya industripolitiska strategin som är under beredning kommer att fastställa de politiska åtgärderna för förnyelse och tillväxt inom industrin i Finland. Strategin utarbetas i nära växelverkan med näringslivet och de centrala intressentgrupperna och tar hänsyn till regionernas olika styrkor inom främjandet av försörjningsberedskap och självförsörjning.

Den förändrade internationella verksamhetsmiljön har tvingat många regioner att avveckla och omprioritera sina internationella nätverk. Samtidigt som de internationella nätverken blir allt viktigare behöver man också sörja för att internationaliseringsprocessen inte blir för snäv utan bevarar en tillräcklig tvärsektoriell karaktär. Det nordiska samarbetet i anslutning till regionutveckling stärks och intensifieras ytterligare. Europeiska unionen är Finlands viktigaste referensram och värdegemenskap inom såväl politik som ekonomi, inom vilken Finland verkar som en aktiv, pålitlig och lösningsfokuserad medlemsstat.

Internationaliseringen kräver åtgärder inom olika sektorer i samhället. Också klimatförändringarna och stoppandet av förlusten av biologisk mångfald kräver både lokala och globala lösningar och samarbetsformer. Den globala marknadsefterfrågan och det politiska förändringstrycket framhäver FoUI-verksamhetens roll. Det behövs ett högklassigt samarbete mellan universiteten, de innovativa företagen, städerna och regionerna för att locka experter och investeringar till Finland.

3 Förutsättningarna för regionutveckling

Regionutvecklingen och utvecklingen av de prioriteringar som fastställs i detta beslut förutsätter en samtidig utveckling av flera delområden. Regionutveckling kan inte genomföras med fokus på endast vissa avgränsade ståndpunkter, utan man behöver beakta helheten och identifiera samspelet mellan olika delområden. Detta beslut lyfter upp följande förutsättningar för regionutveckling: regionernas tillgänglighet, tillgången på arbetskraft och sysselsättning, samt kompetens och bildning, utan vilka de flesta målen inom prioriteringarna är omöjliga att uppnå.

3.1 Tillgänglighet

Regionernas fysiska och digitala tillgänglighet har en central betydelse för regionernas utvecklingsmöjligheter. Tillgängligheten i olika regioner stöder deras hållbara utveckling, befolkningens välbefinnande och näringslivets rena och digitala omställning. Med fysisk tillgänglighet avser man hur lätt det är för människor och företag att nå de tjänster och funktioner de behöver. Inom digital tillgänglighet är snabba och heltäckande teleförbindelser viktigast. I Finland ligger mobilnätets tillgänglighet på en ytterst bra nivå, medan det fortfarande finns regionala skillnader i tillgången på fasta bredbandsförbindelser.

Fungerande förbindelser är viktiga för både näringslivets konkurrenskraft och invånarnas smidiga vardag. Tryggandet av näringslivets verksamhetsförutsättningar omfattar i praktiken underhåll och utveckling av transportnätet, logistiska knutpunkter, internationella förbindelser, transporttjänster samt trafiksystemens funktionssäkerhet och säkerhet. Smidig rörlighet i vardagen innebär dessutom en fungerande kollektivtrafik, fungerande resekedjor och främjande av hållbara färdmedel. Främjandet av gång och cykling är starkt förknippat med befolkningens välbefinnande och folkhälsan.

I en förändrad verksamhetsmiljö behöver perspektiven för internationell tillgänglighet, försörjningsberedskap och säkerhet beaktas i högre grad än förut. Det är viktigt att säkerställa sjötransporterna, men med tanke på försörjningsberedskapen och störningssituationer behöver man också utreda alternativa transportrutter. Vid sidan av huvudledernas funktion måste man ta hänsyn till en tillräcklig daglig förmedlingskapacitet i trafikledsnätet totalt sett. Den övergripande säkerheten omfattar också trafik- och cybersäkerhet.

Det platsoberoende som digitaliseringen möjliggör utvidgar pendlingsregionerna till följd av hybridarbete och stärker bostadsområdenas betydelse som arbetsmiljöer samt framväxten av flera centrum i de största stadsregionerna. Utvecklingen av digitala tjänster kan delvis ersätta betydelsen av fysisk tillgänglighet. De nationella målen för utnyttjande av digitalisering ställs upp i den digitala kompassen, som är en nationell strategisk färdplan som sträcker sig till 2030 och som skapar en övergripande bild av utvecklingen av digitaliseringen i Finland och styr det nationella utvecklingsarbetet.

Den riksomfattande trafiksystemplanen, vars uppdaterade version färdigställs 2024, anger riktlinjerna för utvecklingen av trafiksystemet på lång sikt. Bedömningen av konsekvenser är en viktig del av beredningen av den riksomfattande trafiksystemplanen. Syftet med konsekvensbedömningen är att främja planering och beslutsfattande som baserar sig på kunskap.

3.2 Tillgången på arbetskraft och sysselsättningen

Tillgången på arbetskraft har under de senaste åren utvecklats till en central utmaning för regionutveckling inom alla regioner. Många branscher, både inom den offentliga och den privata sektorn, upplever stora utmaningar när det gäller rekrytering av kompetenta arbetstagare. Arbetskraftsbristen inom social- och hälsovården, som är utbredd inom västvärlden, innebär att servicen inte kan upprätthållas på nuvarande nivå utan nya sätt att producera tjänster och tekniska innovationer. Förändringen i åldersstruktur och befolkningsutveckling förstärker utvecklingen ytterligare, då bl.a. behovet av tjänster ökar samtidigt som befolkningen i arbetsför ålder minskar.

Sysselsättning är en central faktor som definierar en människas delaktighet och välbefinnande. För att garantera tillgången på arbetskraft ska incitamenten för att ta emot arbete och de arbetssökandes uppdatering av kompetenser effektiviseras. Partiellt arbetsföra personers deltagande i arbetslivet är viktigt både för den enskilda individen och för arbetsmarknadens funktion. Fungerande arbetskraftsservice är avgörande.

Allt eftersom det ekonomiska läget har försämrats har också efterfrågan på arbetskraft delvis minskat. Dessutom lider en stor del av regionerna av matchningsproblem, där kompetensen hos de arbetslösa arbetssökande inte motsvarar den kompetens som krävs för att fylla de lediga jobben. För att lösa matchningsproblemet behöver man bl.a. tillhandahålla utbildning som skräddarsys enligt behoven. Reformen av arbets- och näringsstjänsterna 2024 sporrar kommunerna

att styra de arbetssökande till den öppna arbetsmarknaden och sporrar samtidigt utbildningsanordnarna att anpassa utbildningen efter efterfrågan på arbetsmarknaden. Finansieringsmodellen för yrkesutbildning förnyas och verksamhetsstyrningens genomslag och resultat stärks så att utbildningen bättre motsvarar näringslivets behov och det regionala arbetskraftsbehovet.

När den ekonomiska nedgången vänder kan arbetskraftsbristen igen öka i regionerna. Eftersom befolkningen i arbetsför ålder i Finland minskar och försörjningskvoten försvagas, måste man effektivare sysselsätta den minskande befolkningen i arbetsför ålder, förlänga yrkeskarriärerna i båda ändarna och även komplettera arbetskraften med riktad, kompetensbaserad internationell rekrytering.

Vid sidan av att främja sysselsättningen av arbetslösa finns det skäl att beakta den omfattande, tillgängliga arbetskraftsreserven som består av exempelvis unga som står utanför arbete och utbildning (NEET-unga) och andra personer utanför arbetskraften. Det är viktigt att stödja de undersysselsatta och personer med anpassad arbetsförmåga. Dessutom behövs ett starkt samarbete mellan utbildningsorganisationerna och arbetsgivarna samt flexibla och individuella vägar in i arbetslivet.

3.3 Kompetens och bildning

Kompetens och bildning på hög nivå är avgörande för Finlands och regionernas framgång. De senaste PISA-resultaten visar på en oroväckande försvagning av kompetensen. Finland ligger också tydligt efter OECD-ländernas genomsnitt när det gäller andelen högskoleutbildade. Utbildningsnivån hos unga vuxna i Finland och arbetshälsan bland människor i arbetsför ålder avgör i hög grad tillgången på kompetent arbetskraft i Finland under de kommande årtiondena. Uppmärksamhet bör fästas vid både finländska och utländska studerandes incitament för att stanna kvar i Finland för att jobba.

Kompetensbristen på arbetsmarknaden i Finland är ställvis allvarlig. Behovet att förbättra inlärningsresultaten samt kompetens- och utbildningsnivån kräver många åtgärder som verkar i samma riktning. Utbudet av högskoleutbildning måste höjas för att 50 procent av de unga ska kunna ha en högskoleutbildning i början av 2030-talet och Finland ska kunna eftersträva en internationellt hög utbildningsnivå före början av 2040-talet. Även yrkesbildningen bär i framtiden ett stort ansvar för att utbilda de nödvändiga experterna för den finländska arbetsmarknaden. Man utökar den engelskspråkiga yrkesutbildningen och samtidigt säkerställer man tillräcklig undervisning i de inhemska språken för studerande med invandrarbakgrund.

Större fokus bör läggas vid arbetsförmågan hos befolkningen i arbetsför ålder så att deras deltagande i arbetslivet kan stärkas. Möjligheterna till kontinuerligt lärande behöver stärkas för att man ska kunna svara på förändringar i närings- och arbetslivets behov samt, ur ett mer humant perspektiv, stödja individens välbefinnande. Det kontinuerliga lärandet bör utvecklas med fokus på kopplingen mellan arbete och kompetens, helheter som är mindre än delar av examina samt identifiering av redan förvärvad kompetens. Digitaliseringen ger möjligheter att förbättra en ändamålsenlig användning av resurserna. Den digitala servicehelheten för kontinuerligt lärande stöder kompetensutvecklingen samt matchningen av utbud och efterfrågan för arbete och utbildning inom regionerna. Inom finansieringen för yrkesutbildning skapas incitament för att styra de studerande till att avlägga mindre kompetenshelheter än examina.

Tillgången på utbildning inom olika regioner är ett centralt perspektiv för regionutvecklingen i ett läge där antalet barn och unga minskar i största delen av regionerna. Vid sidan av fysisk tillgänglighet utvecklas tillgängligheten genom att utbildningsanordnarna samlas i större helheter, samarbetet mellan läroanstalterna stärks och digitala möjligheter utnyttjas. Tillgången på högklassig småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning ska även i framtiden tryggas i hela Finland.

Ett mångsidigt och uppskattat nationellt konst- och kulturliv är kännetecknande för ett civiliserat land. Kulturen har en stor betydelse för medborgarnas resiliens och välbefinnande, den övergripande säkerheten och den nationella känslan av samhörighet. Delaktighet i konst och kultur är en grundläggande kulturell rättighet. Med hjälp av kulturverksamhet kan man förebygga psykisk ohälsa och marginalisering i synnerhet bland unga och ensamhet hos människor i alla åldrar.

4 Arbetssätt inom regionutveckling

Regionutveckling innebär förvaltningsövergripande samarbete och flerdimensionell verksamhet som bygger på växelverkan mellan staten, landskapsförbunden, kommunerna och andra aktörer utifrån nationella och olika regionala styrkor och behov. Samarbetet kring regionutveckling stärks och utvecklas ytterligare med hänsyn till i synnerhet välfärds- och sysselsättningsområdena som nya aktörer på regionnivå.

Resursfördelningen för genomförandet av prioriteringarna i regionutvecklingsbeslutet utarbetas på basis av de resurser som olika förvaltningsområden och regionala aktörer har tillgång till och noggrannare strategier och prioriteringar inom förvaltningsområdena. Som särskild finansiering för regionutvecklingen och som styrdokument för de praktiska åtgärderna fungerar EU:s sektorsövergripande regional- och strukturpolitiska program *”Ett förnybart och kompetent Finland 2021–2027”*. Programmet syftar till att främja regionernas livskraft, sysselsättning och välbefinnande. Programmet medför betydande resurser för genomförandet av målen i regionutvecklingsbeslutet: Programmets offentliga finansiering är 3,159 miljarder euro, varav 1,935 miljarder är EU-finansiering och 1,224 miljarder är nationell motpartsfinansiering. Beredningen av programmet styrdes av bl.a. Europeiska rådets landsspecifika rekommendationer för Finland och den föregående regeringens regionutvecklingsbeslut. Programmets sju insatsområden fungerar fortfarande trots förändringarna i verksamhetsmiljön och kan anpassas till regionernas behov. I samband med halvtidsöversynen av programmet 2025 utvärderas förändringarna i verksamhetsmiljön och behovet att ändra på programmet mer i detalj. Vid denna översyn tar man också hänsyn till det nya regionutvecklingsbeslutet.

Samarbetet mellan ministerier och regioner

- Ministeriernas samarbete med regionnivå och den systematiska dialogen är viktiga och utvecklas ytterligare.
- Diskussioner kring regionutveckling: En regelbunden dialog mellan landskapen och ministerierna stärker informationen om regionerna samt beaktandet av olika regioner i beslutsfattandet. Dialogen kan genomföras på olika sätt.

- Stärkande av kopplingen mellan nationella och regionala åtgärder inom olika politiska sektorer: till exempel förbättrandet av kopplingen mellan nationella och regionala innovationsstrategier och samordningen av smart specialisering på nationell nivå
- Samarbetet mellan ministerierna och regionerna behöver stärkas och olika aktörer bör avsätta resurser för detta ändamål.

Samarbete mellan regionerna

- Det gemensamma målet är att stärka hela Finlands livskraft
- Regionernas styrkor identifieras i sin helhet och den internationella synligheten ökas med gemensamma krafter genom att kombinera resurser
- Olika aktörers resurser för regionöverskridande utveckling stärks parallellt med de regionspecifika utvecklingsåtgärderna
- Omfattande samarbete mellan olika aktörer
- Regionutvecklingens synlighet och tvärsektoriella genomslag stärks och delegationen för förnyelse i regionerna görs mera känd i sin roll som sammanställare och utformare av de ärenden som påverkar regionutvecklingen
- Samarbetet mellan de centrala sammansättningarna för regionutveckling som tillsatts av statsrådet intensifieras (bl.a. delegationen för förnyelse i regionerna, stadspolitiska arbetsgruppen, landsbygdspolitiska rådet, skärgårdsdelegationen samt den parlamentariska arbetsgruppen för glesbefolkade områden)
- Det omfattande samarbetet kring utarbetandet av en lägesbild för regionutveckling fortsätter och stärks
- De aktörer som ansvarar för regionutvecklingen säkerställer ett tätt samarbete mellan olika intressentgrupper på både region- och riksnivå
- Bildandet och stärkandet av nätverk stöds med regionutvecklingsåtgärder

Stärkande av resiliensen

- Regionutvecklingsåtgärdernas och -aktörernas förmåga att anpassa sig i snabbt föränderliga förhållanden utvecklas.
- När förtroendet stärks målmedvetet och täta samarbetsnätverk etableras mellan olika aktörer stärks också resiliensen

Utveckling av en verksamhetsmodell för regionutveckling

- Slutsatserna i utvärderingen av verksamhetsmodellen för regionutveckling (blir klar i början av 2024) används för att vidareutveckla modellen
- En redogörelse över regionutvecklingen bereds och lämnas till riksdagen år 2025.

5 Uppföljning av regionutvecklingens genomslag

Delegationen för förnyelse i regionerna (AUNE) följer upp genomförandet av regionutvecklingsbeslutet. Delegationen samordnar och följer dessutom regionutvecklingens strategiska helhet och dess genomslag. Genomförandet av regionutvecklingsbeslutet 2024–2027 följs upp minst en gång per år (när materialet så tillåter). Indikatorerna och uppföljningen utarbetas i samband med genomförandeplanerna för regionutvecklingsbeslutet.

6 Statsrådets strategier och åtgärder som anknyter till regionutvecklingsbeslutet

Regionutvecklingsbeslutet genomförs på basis av de resurser som olika förvaltningsområden och regionala aktörer har tillgång till och noggrannare strategier och prioriteringar inom förvaltningsområdena. Som särskild finansiering för regionutvecklingen och som styrdokument för de praktiska åtgärderna fungerar EU:s sektorsövergripande regional- och strukturpolitiska program *”Ett förnybart och kompetens Finland 2021–2027”*. Nedan finns en lista över en del av statsrådets strategier och åtgärder som anknyter till genomförandet av regionutvecklingsbeslutet.

- Reformen av markanvändningsplaneringen (MM)
- Utvecklingsbilden av områdesanvändningen (MM)
- Beredningen av genomförandet av regeringsprogrammets föresatser om yrkesutbildning OKM033:00/2023
- EU:s regional- och strukturpolitiska program: Ett förnybart och kompetent Finland 2021–2027 (ANM, MM, KM, UKM, SHM)
- Finlands program för Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden 2021–2027 (JSM)
- Den långsiktiga strategin och tillväxtprogrammet för livsmedelsproduktionen som utarbetas under regeringsperioden (JSM)
- Kolneutralt Finland 2035 – nationella klimat- och energistrategin
- Drogupplysningsarbetet (SHM)
- Programmet för ett gott arbete (SHM)
- Människornas skärgård – Nationellt program för utveckling av skärgårds- och vattendragsområdena 2020–2023 (uppdateras 2024, Skärgårdsdelegationen)
- Stödet för äldre personers funktionsförmåga, för att bo hemma och till närståendevårdarna (SHM)
- Åldersprogrammet (SHM)
- Programmet för suicidprevention (SHM)
- Programmet för östra Finland (SRK och ANM)
- Den nationella planen för anpassning till klimatförändringar (NAP2030) (JSM) <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-608-2>
- Nationella skogsstrategin 2035 (NSS2035) <https://mmm.fi/sv/nss>
- Den nationella servicereformen (SHM)

- Klimatpolitiska planen på medellång sikt (KAISU) (MM)
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-409-3>
- Programmet för främjande av inhemsk fisk (SR 2021)
- Programmet för utveckling av skolmaten (2022) (JSM)
- Kulturpolitiska redogörelsen (UKM)
- Barnstrategin (SHM)
- Planen Trafik12 (KM)
- Beredningen av genomförandet av regeringsprogrammets riktlinjer för stöd för lärande inom gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen
OKM032:00/2023
- Beredningen av genomförandet av regeringsprogrammets riktlinjer för gymnasieutbildning OKM035:00/2023
- Naturligtvis närmät! : Närmatsprogrammet och målen för utveckling av närmatssektorn till 2025 (JSM)
- Klimatplanen för markanvändningssektorn (MISU) (JSM)
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-392-3>
- Det landsbygdspolitiska helhetsprogrammet (Landsbygdspolitiska rådet)
- Landsbygdspolitiska redogörelsen (JSM, beredning pågår)
- Vattenbruksstrategin för Fastlandsfinland (SR 2022)
- Skogspolitiska redogörelsen 2050 <https://mmm.fi/sv/skogar/strategier-och-program/nationell-skogsstrategi/skogspolitiska-redogorelse-2050>
- Strategin för psykisk hälsa (SHM)
- Mineralstrategin (ANM)
- Förebyggandet av gatuvåld bland unga och främjande av säkerhet (SHM)
- Programmet för norra Finland (SRK och ANM)
- Kuststrategin (MM)
- Finlands program för romsk politik 2023–2030 (SHM)
- Strategin för digitalisering och informationshantering inom social- och hälsovården (SHM)
- Reformen av den sociala tryggheten (SHM)
- Finlands bioekonomiska strategi 2022 (ANM, JSM, MM, UKM, SHM, KM, FM, SRK)
- Finlands CAP-plan 2023–2027 (JSM)
- Finlands turismstrategi (ANM)
- Industripolitiska strategin (ANM)
- Nationella programmet för hälsa och välfärd (SHM)
- Reformen av arbets- och näringstjänsterna
- Den fleråriga planen för användning av forsknings- och utvecklingsfinansiering (UKM, ANM)

- Talent Boost, åtgärdsprogrammet för arbets- och utbildningsrelaterad invandring (ANM)
- Programmet för vandringsfisk NOUSU (JSM)
- Reformen av statens regionförvaltning
- Ekosystemavtalet mellan staten och universitetsstäderna (ANM)
- Statens integrationsprogram (ANM)
- Statsrådets principbeslut om vätgas (ANM)
- Statsrådets principbeslut om företagande (ANM)
- Statsrådets redogörelse för regionutvecklingen som helhet (ANM)
- Statsrådets redogörelse om det globala handlingsprogrammet Agenda2030 för hållbar utveckling: Mot ett klimatneutralt välfärdssamhälle <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-921-9>
- Statsrådets redogörelse om en klimatplan för markanvändningssektorn 2022 (JSM)
- Statsrådets redogörelse om livsmedelspolitik (2017)
- Statsrådets meddelande om främjande av likabehandling, jämställdhet och icke-diskriminering
- Programmet för tillväxt och internationalisering av vattenkompetens (JSM)
- Strategin för vattenhushållning 2030 (JSM)
- Säkerhetsstrategin för samhället (2017)

BILAGA 1 Miljökonsekvensbedömning av regionutvecklingsbeslutet 2024–2027

Bedömning av miljökonsekvenser av planer och program

Lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program (200/2005) förutsätter att miljökonsekvenserna av planen eller programmet utreds och bedöms i tillräcklig utsträckning under beredningen, om genomförandet av planen eller programmet kan ha betydande miljökonsekvenser.

Med miljökonsekvenser avses här, i enlighet med 2 § i ovannämnda lag, regionutvecklingsbeslutets direkta och indirekta verkningar för

- a. människors hälsa, levnadsförhållanden och trivsel,
- b. marken, vattnet, luften, klimatet, växtligheten och organismer samt för naturens mångfald,
- c. samhällsstrukturen, den byggda miljön, landskapet, stadsbilden och kulturarvet,
- d. utnyttjande av naturresurserna.

Miljökonsekvenser av regionutvecklingsbeslutet

Regionutvecklingsbeslutet har skrivits in i lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (756/2021). Enligt den lagen beslutar statsrådet för varje regeringsperiod om de riksomfattande prioriteringarna i regionutvecklingen (regionutvecklingsbeslut).

Statsrådets regionutvecklingsbeslut styr regionutvecklingen inom de olika förvaltningsområdena och landskapsförbunden och samordningen av åtgärderna. Regionutvecklingsbeslutet är således till sin natur ett styrdokument, vilket innebär att bedömningen av konsekvenserna är riktgivande och miljökonsekvenserna indirekta. En mer konkret bedömning av konsekvenserna görs i landskapsprogrammets miljörapporter.

Vid beredningen av detta regionutvecklingsbeslut beaktades målen i anslutning till miljö, bevarande av den biologiska mångfalden och hållbart utnyttjande av naturresurser enligt regeringsprogrammet samt Finlands nationella mål om klimatneutralitet som satts upp för 2035. Bedömningsrapporten över miljökonsekvenserna

av beslutet utarbetades i slutet av beredningen utifrån de prioriteringar som fastställts i beslutet. Vid beredningen och genomförandet av den genomförandeplan som senare utarbetas för regionutvecklingsbeslutet är det viktigt att kontinuerligt beakta miljöaspekterna.

Miljökonsekvenserna av regionutvecklingsbeslutet 2024–2027 bedömdes utifrån dessa tre prioriteringar:

1. Hållbar livskraft och investeringar
2. Välmående befolkning och sammanslutningar
3. Attraktiv livsmiljö och biologisk mångfald

Vid konsekvensbedömningen beaktades dessutom regionutvecklingsbeslutets genomgående perspektiv, vilka är regional förankring, övergripande säkerhet och internationalitet, samt förutsättningarna för regionutveckling som är tillgänglighet, tillgång på arbetskraft och sysselsättning samt kompetens och bildning.

Miljökonsekvenserna av regionutvecklingsbeslutet bedömdes för alla tre prioriteringar. Överlag kan det konstateras att beslutets prioriteringar och deras mål, om de genomförs, påverkar människornas hälsa, levnadsförhållanden och trivsel på ett positivt sätt. Om de uppfylls, påverkar prioriteringarnas mål klimatet, miljön och den biologiska mångfalden på ett huvudsakligen positivt sätt. För den byggda miljön, landskapet och stadsbilden kan prioriteringarna ha både positiva och negativa konsekvenser. Vad gäller utnyttjandet av naturresurser kan prioriteringarnas mål också ha både positiva och negativa konsekvenser. En del av målen fokuserar på utveckling av tillvägagångssätt, samarbete och strukturer, ökning och utnyttjande av kunskaper samt erfarenhetsutbyte, varvid de inte har några direkta miljökonsekvenser men indirekt främjar människors levnadsförhållanden och välbefinnande, hållbar aktivitet i samhället, naturen och kulturmiljön samt ökning av mänskligt och socialt kapital.

För att säkerställa tillgängligheten beskrivs resultaten i tabellen över konsekvensbedömningen även verbalt.

Hållbar livskraft och investeringar

Prioriteringen handlar om den rena omställningen, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet (FoUI), smart anpassning, tillgång på kompetent arbetskraft samt fungerande och digitala förbindelser, vilka alla främjar den livskraft i regionerna som uppstår genom företag och sysselsättning.

Det centrala målet för prioriteringen är att livskraften bygger på regionernas egna styrkor samt utnyttjande av den rena och den digitala omställningen med hänsyn till alla olika delområden inom hållbar utveckling. Statens FoU-investeringar, den industripolitiska strategin och regionernas strategier för smart specialisering, bioekonomistategin, mineralstrategin, programmet för cirkulär ekonomi samt deras genomförande förnyar industrin och näringslivet och främjar investeringar i hållbar utveckling. Regionernas kompetens- och innovationsmiljöer samt tjänsterna för företagsverksamhet är sporrande och attraktiva och skapar på så sätt förutsättningar för förnyelse av företagen, ny företagsverksamhet, en stark FoU-verksamhet och en höjning av förädlingsgraden. Kompetent arbetskraft är tillgänglig i alla regioner och statens regionförvaltning har förnyats för att stödja regionernas växande livskraft.

Hållbar livskraft och investeringar-prioriteringens huvudsakliga konsekvenser riktar sig på ekonomin, näringarna och sysselsättningen, men också miljön och naturresurserna,

- a. människors hälsa, levnadsförhållanden och trivsel,
 - En stärkt livskraft inom regionerna förbättrar levnadsförhållandena och trivseln för människor och sammanslutningar. Om konsekvenserna förverkligas bedöms de vara mycket positiva. Den rena omställningen har också en positiv inverkan på människornas hälsa.
- b. marken, vattnet, luften, klimatet, växtligheten och organismer samt för naturens mångfald,
 - Livskraft och ekonomisk tillväxt som bygger på den rena omställningen och ett hållbart utnyttjande av naturresurser främjar på lång sikt uppnåendet av Finlands mål om klimatneutralitet samt bevarandet av den biologiska mångfalden. Om konsekvenserna förverkligas kan de anses vara relativt positiva för miljön och naturresurserna.
- c. samhällsstrukturen, den byggda miljön, landskapet, stadsbilden och kulturarvet,
 - Olika möjliggörare av den rena omställningen, såsom placering av förnybar energi i regionerna, kan påverka den byggda miljön och landskapet. Om konsekvenserna förverkligas bedöms de vara positiva och negativa.

- d. utnyttjande av naturresurserna,
 - Den rena omställningens konsekvenser för miljön och naturresurserna kan också vara negativa, eftersom elektrifieringen av samhället kräver kritiska råvaror för att kunna genomföras. Denna konsekvens kan dock lindras bland annat genom lösningar inom cirkulär ekonomi.

Välmående befolkning och sammanslutningar

Prioriteringen handlar om skillnader inom och mellan regioner samt faktorer som minskar utsattheten bland olika befolkningsgrupper, såsom tillgången på service och utbildning, upplevelsen av gemenskap och delaktighet samt lika möjligheter.

Prioriteringens främsta mål är att välbefinnandet lyfts upp som en central utgångspunkt för regionutvecklingen. Det övergripande målet är att Finland är ett välmående samhälle där alla har lika möjligheter till ett gott liv. Målet är att minska skillnader i hälsa och välbefinnande inom och mellan regionerna. Ambitionen är också att stärka människors möjlighet till utbildning, arbete, tillräcklig försörjning samt fungerande och tillgängliga tjänster och delaktighet, vilket för sin del bidrar att minska samhällets sårbarhet i olika regioner och främjar samhällsfreden. Gemenskap, delaktighet och påverkan i frågor som rör individen själv är mål som stärker välbefinnandet, men också regionens attraktions- och kvarhållningskraft.

Prioriteringen välmående befolkning och sammanslutningar har främst konsekvenser för människor och sammanslutningar.

- a. människors hälsa, levnadsförhållanden och trivsel,
 - Tillgången på tjänster och utbildning är viktig för människors hälsa och om den förverkligas minskar den skillnader i hälsa och välbefinnande och främjar lika möjligheter, varvid konsekvenserna kan bedömas vara mycket positiva. Upplevelsen av gemenskap och delaktighet, om den förverkligas, har också en positiv inverkan på människors och sammanslutningars hälsa, levnadsförhållanden och trivsel.
- b. marken, vattnet, luften, klimatet, växtligheten och organismer samt för naturens mångfald,
 - Prioriteringen identifierar den rena naturens betydelse för människors välbefinnande. Om prioriteringens mål uppfylls kan de ha indirekta positiva konsekvenser för uppskattningen av miljön och naturen.

- c. samhällsstrukturen, den byggda miljön, landskapet, stadsbilden och kulturarvet,
 - I prioriteringen eftersträvas delaktighet och möten, som också kan främjas genom samhällsplanering. I prioriteringen eftersträvas också delaktighet i kultur- och motionstjänster. Om prioriteringen förverkligas påverkar den indirekt livs- och attraktionskraften hos bl.a. samhällsstrukturen, stadsbilden och det nationella kulturarvet.
- d. För prioriteringen identifierades inga konsekvenser för utnyttjandet av naturresurser.

Attraktiv livsmiljö och biologisk mångfald

Prioriteringen handlar om utveckling av region- och samhällsstrukturen och trafiksystemet, motarbetande av och anpassning till klimatförändringarna, biologisk mångfald, hållbart utnyttjande av naturresurser samt stärkande av bioekonomi och cirkulär ekonomi.

Prioriteringens centrala mål är att Finland har en sammanlänkad regionstruktur som utnyttjar styrkorna i olika regioner, beaktar den förändrade befolkningsstrukturen och som stöder sig på avancerade trafikförbindelser, och en livskraftig natur- och kulturmiljö. Det är också viktigt att eftersträva målet om klimatneutralitet och att säkerställa bevarandet av den biologiska mångfalden samt en ekonomiskt, socialt, ekologiskt och regionalt rättvis användning av naturresurserna.

Prioriteringen attraktiv livsmiljö och biologisk mångfald har mångskiftande konsekvenser för människors och sammanslutningars livsmiljöer samt naturen och klimatet.

- a. människors hälsa, levnadsförhållanden och trivsel,
 - Om den livskraftiga natur- och kulturmiljön förverkligas har den mycket positiva konsekvenser för människors hälsa, levnadsförhållanden och trivsel. Kulturmiljön och kulturarvet är viktiga för platsernas och regionernas identitet och attraktivitet.
- b. marken, vattnet, luften, klimatet, växtligheten och organismer samt för naturens mångfald,
 - Utvecklingen av klimatåtgärder och den ekonomiskt, socialt och ekologiskt samt regionalt rättvisa hållbara användningen av naturresurser har, om de förverkligas, positiva konsekvenser för klimatet och den biologiska mångfalden.

- c. samhällsstrukturen, den byggda miljön, landskapet, stadsbilden och kulturarvet,
 - Region- och samhällsstrukturen skapar grunden för en hållbar utveckling av befolkningens levnadsförhållanden, näringslivet, konkurrenskraften och miljön. Samhällellens funktion påverkas av hur olika funktioner placeras och vilka trafik-, energi- och kommunikationsnätverk som sammanbinder dem. Region- och samhällsstrukturen samt trafiksystemet skapar ett ramverk och möjligheter för Finlands och de olika regionernas utveckling, och för en god livskvalitet.
- d. utnyttjande av naturresurserna,
 - I prioriteringen eftersträvas hållbar användning av naturresurserna och stärkande av bioekonomi och cirkulär ekonomi. Samtidigt identifierar man att den rena omställningen initialt kan innebära en ökad användning av naturresurser.

Nätpublikation
ISSN 1797-3562
ISBN 978-952-327-969-8

Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi